

УДК 657.631.6

Панченко О. М.¹

Шелудько Д. В.²

¹канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-622м ЗНТУ

ОБЛІК ВИТРАТ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Інновації є найважливішим фактором економічного зростання, умовою виживання і довгострокового функціонування підприємств. Відповідно до Закон України «Про інноваційну діяльність», інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

Для забезпечення ефективного функціонування інноваційних процесів на підприємстві необхідна адекватна система бухгалтерського обліку. Загальні методологічні засади обліку інноваційних витрат містить П(С) БО 16 «Витрати» [2].

Недоліком сучасного обліку є те, що не існує єдиної системи облікових реєстрів і бухгалтерських розрахунків для відображення витрат інноваційної діяльності. Лише окремі питання обліку інноваційних витрат уточнені у різних нормативних документах. Зокрема, відповідно до Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, облік витрат на етапі «Виготовлення установчої партії» ведуть на рахунок 23 «Виробництво». Поточні інноваційні витрати періоду відображують на рахунок 941 «Витрати на дослідження, розробки» [3].

Відсутність методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку інноваційної діяльності призвела до розпорошеності витрат по освоєнню нової продукції на різних рахунках витрат, що ускладнює визначення собівартості кожного етапу робіт і формування загальної суми цих витрат. Існуюча методологія обліку не задовольняє потреби підприємств в обліку інноваційної діяльності за всіма етапами інноваційного циклу.

Науковці пропонують різні підходи для відображення витрат інноваційної діяльності. Найчастіше пропонують відкривати окремі субрахунки залежно від виду витрат: на рахунках 151–154 для відображення витрат, пов'язаних із необоротними активами, що задіяні або виготовлені під час інноваційної діяльності; на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів» для поточних витрат. Також пропонують накопичувати інформацію залежно від етапів інноваційної діяльності. Так О. Н. Кузнецова визначила такі витрати [3]:

1) інформаційні (на визначення можливості реалізації нових продуктів і послуг на ринку, на розробку каналів збуту продукції, на збір інформації про постачальників сировини і покупців інноваційного продукту тощо);

2) витрати на підготовку інноваційної діяльності (навчання персоналу, підготовка і покупка технологічної документації (ліцензії, сертифікати), придбання нового обладнання, матеріалів, комплектуючих, напівфабрикатів; виконання НДДКР; придбання або оренда необхідних для здійснення інноваційної діяльності площ тощо);

3) виробничі витрати (освоєння нового обладнання, матеріалів, комплектуючих, напівфабрикатів; випуск інноваційної продукції; комерційні витрати на реалізацію продукції тощо).

А. Г. Загородній, А. Б. Бойчук пропонують вести аналітичний облік витрат на інноваційну діяльність за типами інновацій: витрати на науково-дослідні роботи, витрати на випуск нового виду продукції (продуктові інновації), витрати на освоєння нової технології (технологічні інновації), витрати на організаційно-управлінські інновації [5].

Вважаємо, що наведені класифікації не в повному обсязі відображають все різноманіття витрат інноваційної діяльності. Для відображення наведених витрат доцільно будувати більш детальні субрахунки для аналітичного обліку витрат інноваційної діяльності.

Деталізація субрахунків забезпечить можливість послідовного накопичення інформації про витрати, понесені на всіх етапах інноваційного циклу від розробки ідеї, виробництва та реалізації інноваційних продуктів за центрами відповідальності (прибутку, доходам, собівартості, інвестиціям). Деталізація витрат інноваційної діяльності особливо важлива, якщо підприємство планує або вже випускає інноваційний продукт, який може потрапити під пільгове оподаткування. Такі платники податків зобов'язані забезпечити окремий облік витрат і доходів, пов'язаних з пільговим оподаткуванням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.02 р. № 40 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

2. Витрати: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>

3. Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість: Наказ Міністерства фінансів України від 01.07.1997 р. № 141. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

4. Кузнецова О. Н. Модель управленческого учета инновационной деятельности предприятия // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.journdiscussion.ru/publication.php?id=195>.

5. Загородній А. Г., Бойчук А. Г. Напрями удосконалення обліку витрат на інновації / А. Г. Загородній, А. Б. Бойчук // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. № 727. – 2012. – С. 309–313